

Приказ

УДК: 821.09-93(049.32)

371.3::821-82(049.32)

821.111.09-93(497.11)(049.32)

doi: 10.5937/zrffp52-34947

ЕСТЕТСКО И ДУХОВНО УЗРАСТАЊЕ ДЕЦЕ УЗ КЊИЖЕВНИ ТЕКСТ

(Буба Стојановић и Данијела Мишић,
Дечји светови у књигама – могућности тумачења,
Врање: Педагошки факултет, 2018, 231 стр.)

Ивана Д. ТАСИЋ МИТИЋ¹

Универзитет у Нишу

Педагошки факултет, Врање

Катедра за методике наставе

¹ ivana.tasic82@yahoo.com

Рад примљен: 16. 11. 2021.

Рад прихваћен: 28. 3. 2022.

ЕСТЕТСКО И ДУХОВНО УЗРАСТАЊЕ ДЕЦЕ УЗ КЊИЖЕВНИ ТЕКСТ

Књига под насловом *Дечји светови у књијама – мојућности и тумачења* продукт је заједничког рада двеју ауторки, проф. др Бубе Стојановић и доц. др Данијеле Мишић. Реч је о монографији у издању Педагошког факултета у Врању Универзитета у Нишу. У њеном конципирању ауторке су се водиле мишљу да правилан избор књижевноуметничких текстова за децу, адекватни приступи и модели њихове интерпретације, умногоме могу допринети успешној рецепцији, односно потпуном разумевању садржинских слојева дела, његових естетских вредности, али и дубоком емоционалном доживљају. Све је то неопходно како би се најмлађим читаоцима омогућило и олакшало осмишљавање и креирање властитих светова, мимо оних који су им понуђени и већ познати. На тај начин, деци се отвара пространство испуњено свим оним пејзажима, ликовима и догађајима из књижевних дела; другим речима, допушта им се да маштају и уживају у томе. Свакако, основна намера је да се млади реципијенти подстакну на продубљивање сазнања о свету и човеку, природи и свему што чини живот.

У Предговору монографије ауторке прецизно појашњавају своје намере и јасно указују на потребу за продубљивањем сазнања о естетским, васпитним и другим вредностима књижевних текстова за децу и савременим методичким приступима жанровски разноврсним текстовима на српском и енглеском језику.

У структури монографије јасно су детерминисане три тематске целине:

1. „Дете, писац и књижевни текст“;
2. „Могућности књижевног текста у настави“;
3. „Превод као метафора дечјег света“.

Први део књиге под насловом „Дете, писац и књижевни текст“, чији је аутор проф. др Буба Стојановић, чини једанаест текстова у којима се указује на вредности књижевног дела пажљиво одабраних аутора, при чему се у први план истиче важност њиховог избора и начина интерпретације како би најмлађи читаоци стекли потпун естетски и емоционални доживљај и разумели њихов садржај. Ауторка указује на значајан утицај

књижевног текста на формирање естетског укуса и емоционално зреле личности која ће бити способна да се суочи са изазовима савременог начина живота. Зато је важно да деца од најранијег узраста на правиан начин упознају и откривају недокучива пространства света књижевне уметности кроз анализу разноликих мотива, идеја и значења. У том смислу, посебна пажња посвећена је васпитној вредности поезије Јована Јовановића Змаја, Душана Радовића и Добрице Ерића, будући да се у њој велича и слави природа, као и радост живљења у спречи са природом и њеним благодатима, уз указивање на важност њеног очувања за будуће генерације. У игри речи скривају се поруке о истинским и правим вредностима, о хуманости, храбрости, племенитости, љубави, итд., а трагање за њима и откривање њихових значења доприноси духовном узрастању ученика, проширивању видика и развијању унутрашње мотивације за читање.

У овом делу монографије указује се на значај рецепције књижевног текста са циљем развијања индивидуалности као неизоставног елемента у креирању дечје личности, што у највећој мери зависи од квалитета одабраних садржаја и наставне методологије која се користи. Тумачећи књижевно дело, урањајући у све његове слојеве, појединац добија прилику да промишља, преиспитује своје жеље и ставове, да изражава афинитете, способности, своју индивидуалност и креативност.

Други део монографије под насловом „Могућности књижевног текста у настави“ обухвата десет текстова истог аутора. Тежиште ове текстове целине је на сагледавању улоге савремене школе у реализацији предвиђених садржаја наставе књижевности са циљем мотивисања ученика и развијања афинитета према књизи, која у свету експанзије дигиталне технологије бива запостављена. Стога ауторка указује на пресудну улогу савременог наставника, који одабраним наставним методама и облицима рада, креативним и надареним функционалним наставним средствима, увођењем игре и самосталног истраживања треба да подбуђује пажњу и радозналост ученика, а самим тим и њихову активност у сазнавању уметничког света књижевног дела. Ваљаним посредовањем добро методички оспособљеног наставника, али и „применом различитих модела наставе, а посебно применом интегративног приступа, процес разоткривања поетских вредности дела постаје проблемски, стваралачки, стварачки“ (Стојановић и Мишић, 2018, стр. 65), а свесна активност ученика подиже се на виши ниво јер захтева од њих да откривају непознато и повезују га са познатим. Говорећи о утицају књижевног текста на развој различитих компетенција ученика као што су комуникационе компетенције, изграђивање ставова и способности за конструктивно решавање проблема, развој културних потенцијала и др., ауторка на конкретним примерима одабраних књижевних врста (бајка, басна, лирска песма, стрип) показује како се добрим методичким приступом тексту могу успешно реализовати

постављени циљеви и задаци наставе књижевности и неговати личност ученика.

У склопу трећег дела монографије под насловом „Превод као метафора дечјег света“, чији је творац доц. др Данијела Мишић, налази се петнаест текстова у којима се указује на важност доброг превода романа за децу и других текстова на енглеском језику као саставног дела школске и слободне лектире са циљем њихове потпуне рецепције. Ауторка истиче значај развијања преводилачке слободе како би се овакав циљ могао успешно реализовати и истовремено допринети стварању веза између различитих култура, што би најмлађим читаоцима пружио могућност упознавања неких других, наизглед недокучивих и несхватљивих светова. То ученике уводи у мултикултуралност и интертекстуалност, указује им на значај неговања својеврсне комуникације међу језицима цивилизованог света. Модеран приступ у интерпретацији књижевних текстова на енглеском језику, који се не заснива само на употреби текста, речника и уџбеника, већ укључује и примену других медија, отвара простор за нова, комплетнија и слободнија тумачења и проширује хоризонт очекивања најмлађег читаоца. Упознајући и проучавајући на овај начин романи, бајке, фантастичне и друге приче преведене са енглеског на српски језик, деца стичу нова сазнања из потпуно другачије перспективе. Оваквим приступом „откривају везу између језика и осећања, претачу сазнања из свог матерњег у нематерњи – страни језик, успостављају дијалог, вежбају културу слушања, развијају осећај да схвате и разумеју другог“ (Стојановић и Мишић, 2018, стр. 151). Осим тога, деца стичу корисна сазнања о јунацима књижевних дела за децу енглеских аутора, чиме обогаћују своју личност. У овом делу рукописа, ауторка посебну пажњу посвећује одабраним сегментима популарних енглеских романа за децу као што су: *Гуливерова путовања* Џонатана Свифта, *Алиса у земљи чуда* Луиса Керола, *Робинсон Крусо* Данијела Дефоа, *Размажена принцеза* Кети Хопкинс и др. Свакако, заслужено место добија и серија научнофантастичних романа о *Харију Појтеру* Џоане Роулинг, који побуђују огромно интересовање деце за урањање у свет неограничене маште и имагинације. Анализирајући карактере главних актера поменутих романа и тумачећи след догађаја у њима, ауторка настоји да укаже на важност превода са циљем што потпунијег разумевања садржаја и дубоког емоционалног доживљаја. Превод мора одговарати оригиналу како би се сачувало његово мисаоно језгро, како би се пишчеве идеје и поруке на најбољи начин приближиле и пренеле реципијенту.

Део текстова представљених у монографији почива на радовима аутора саопштених на домаћим и међународним научним скуповима. Закључком, одабраном литературом, регистром имена, биографијама аутора и резимеом на енглеском језику, књига и у квалитативном и у визуелном смислу задовољава очекивања.

Рукопис *Дечји светови у књиџама – мојућносии тумачења* даје свеобухватну књижевну и методичку анализу разноврсних књижевних текстова намењених деци, указује на шароликост дечјих светова у њима, нуди бројне теоријске и практичне предлоге са циљем унапређивања и осавременивања наставе српског и енглеског језика. Изнад свега, основна намера аутора је да укажу да се пажљивим одабиром књижевних текстова и савременим методичким приступима у њиховом тумачењу отварају нови хоризонти и светови чијим упознавањем деца оплемењују своју личност, продубљују своје емоције, усвајају естетске вредности и духовно узрастају.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом *Creative Commons ауторство-некомерцијално 4.0 међународна* (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the *Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International* license (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).